

Womhaj Bóh!

Cyklo 23.
10. junija.

Łětnik 10.
1900.

Šerbske njedželke łopjenka.

Wudawaju šo kóždu šobotu w Šmolerjez knihiczišczerńi w Budyschinje a šu tam dostač ša šcwtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Trinitatis.

Romskich 11, 33—34.

„O kajka hlubokosc teho bohatstwa, woboje teje mudrosce a wedomosce Božeje! Kak k nje-dopytanju šu jeho šudženja a k njewušlědženju jeho pucze! Pšchetož šchto je teho Šnješa myšl pšnał a šchto je jeho radžiczel był?“

„Kak k njedopytanju šu Bože šudženja a k njewu-šlědženju jeho pucze!“ tak praji šwj. Pawoł, hdyž wón je špodžiwanjom šo modli pšched bohatstwom Božeho pšnacza w Šhryštušbu, hdyž je nuts pohladal do Božich puczow š cžłowještwom a š jeho ludom Šsraelom, kak Bóh šwój pucž je dokonjal pšchi wšcēm hrěščenju cžłowještwu a pšchi wšcēm wotpadrjenju Šsraelšeho luda, hdyž wón pohladuje na Bože pucze, kotrež šo šudženja cžinja a na Bože šudženja, kotrež šo pucze k šbóžnosce cžinja. W šbóžnym džiwanju wón wě: To njeje cžłowška mudrosč ale wěczna Boža mudrosč teho, kiž je prajił: „Moje myšle nejšbu wasche myšle a wasche pucze nejšbu moje pucze; ale tak wjele wyšcšche njebjebu, dnyžli semja, tak šu tež moje pucze wyšcšche dnyžli wasche pucze a moje myšle dnyžli wasche myšle.“

Čhemy-li tež my šo š modlenjom ponižicž pšched Bože mudrosču, dha je to přenje, šo my špšnajemy: Bože pucze šu ša naš njewušlědomne potajništvo, je-li šo wón je nam šam nješjewi. Pšchetož kaž to wumóženje šo jeno wopšchimuje wot hrěšnikow a niz wot prawych, tak tež Bože šjewjenje šo njewopšchimuje šhiba wot

mólicžkich a hlupnych a niz wot rošomnych a mudrych. Džiwny Bóh! Wón, kiž bydlu w šwětle, hdyž ničto dońcž njemóže, wón čže pšcincž a šebi wobydjenje cžinicž we wutrobach tych, kotřiž šu rošbiteho ducha a šlamaneje wutrobny. Ale tych hordnych wón š daloka šnaje a ša našch naturški rošom wón šo wodžewa do cžemnosce potajništwa, kaž je wón prajił, šo čže w cžmowym bydliež Šsluška k tej wulkosce Božeje, šo wón šo tym mólicžkim šjewi a tym hordnym šo šhowa, kotřiž bychu jeho rad wopšchiječ čhyli š pjeczu šwojich porštow a měricž š licžbu šwojeho licženja prajizy: jene njeje tši a tši nejšbu jene! Ně, ša-wěrnje, k temu je našch Bóh wěcže pšchewyšoki a pšchewulki, hacž šo by wón šo wot rošuma wopšchimowacž a wot mudracžkow wuměricž dał. Praschej šo ras cžłowjeka, šchto wón wot Boha a Božich puczow wě bjes Božeho šjewjenja! Praschej šo — niz wšcał našchich mudrych, kotřiž wot małosce šem šu wot šchesečijanskich myšlicžkow wobdaczi, ale praschej šo póhanow, a cži najnadobnišchi a najmudrišchi mjes nimi Athenszy budža cži rjez wo šwojim woltarju š napišmom: „Temu nješnajomnemu Bohu“. Abo praschej šo jich najwjetšich myšlerjow, a woni cži wotmolwja kaž junu Šimonides, kiž bu wot krala Šiero praschany, šo dyrbi jemu prajicž, šchto Bóh je. A Šimo-nides šebi wuprošy wóšom dnjow k pšchemyšlenju, a hdyž šo kral šašo praschese, šebi wuprošy dvě njedželi, a hdyž tej běšctej nimo, dwózy tak wjele, a hdyž bu kral nješczerplivy, wón škóncžnje wotmolwi: „Čzim wjazy šebi to pšchemyšlju, cžim mjenje to wopšchijam.“

„Nichtón njewě, schtó tón Wótz je, khiba jeno tón Esyn, a komuž tón Esyn by chyzł sjewicz.“ Khrystufšam je polnje sjewjene potajnstwo Bože w paršchonje, a Khrystufš je wschón tón pucz Boži i człowještjom, kaž wón šam praji: Ša šym tón pucz, ta wěrnošč a to žiwjenje, njenujzy teho dla tón pucz, dokelž to žiwjenje šym ša waš psches to wumóženje a teho dla tón pucz, dokelž ta wěrnošč šym ša waš psches to sjewjenje. Teho dla njepšchindže nichtó k Wótzej, khiba psches mje. „Wot njeho a psches njeho a k njemu šu wschitke wězy. Temu budž čzešč do wěcznoščje.“ Šamjen.

Puczowanie po Božim pišnje

abo

kažte myšle nadeněžech, Bože słowo čitajo.

Podawa šwěrnny čitar „Bomhaj Bóh-a“.

Wopyt na horje Ararat.

(Potračowanie.)

Na khlódnjej póstnej staziji w Selenowzy kimasche nam šašo wješela hoščina. Tak wubjerne pštrubi, kažtež jesor Goczka pošficzuje, drje porědko nadeněžech. Šim, kaž tež wschém druhim jědžam, wopokajuje šo wscha čzešč, wošebje tež teho dla, dokelž je kachetinske wino jara šlódne a nam pštruhazu radošč a wješele njekash. Šdyž tež hošpodliwy dom bórny wopuščezichmy, měješche to šwoju winu: dopomnichmy šo na horu Ararat, kotruž mėjachmy šame popołdnje hiščje wohladacž; k temu bėšche tež město Erivan, naš pschichodny nózny pschebntk, hiščje dalofo.

Popołdnje je krašne a šlódne. Wótře a tola něžne wohladacž hórške mjesh na ruinje. A tam šo wón pošbėhuje, wočafany ale tola naš pschewatazy, Ararat, kónz našeho puczowanja. Dalofo drje je, hdžez wón šwój šchėroki šněhojty rjap pošbėhuje, a tola na mėšje spóšnajesh, šo je wón najmóžnišcha hora kolo wokolo. Hiščje šakryja žolmy i lawy na ruinje horu w delnim džele, haj druhdy je šo ša něšajkim něhdy woheńpluwazym hórškim kehelom, na ruinje nastajenym, našchimaj woczomaj žyle šhubila. Nětko pať je hórški šawěščk horu Ararat pošledni ras šakrył, runina je ša nami, hladamy do šchėrokeho doła rėki Arakšes, kotraž šo překi psched našchim puczom roslėha, a psched nami leži w šamotnym mēre hora Ararat; wot jeje stopnja hač na wjersčk móžesh ju wohladacž.

Šunje na prawy čzaš šmy šem pschischli. Šslónzo je blisfo, šo by domczł doschlo. Njebjeste barby mėnja šo wot polneje módroščje wošrjedž njebja se selenymi, žolnymi a čzerwjenyymi šmuhami. Šsapate, škote mróčzele pokrjja njebjo, jako by mołeť i hoborškim kochčezičkom njebješki wobluť pobarbil, a i wulkeho morja wschėch tutnych barbow wunuri šo našcha hora, bohata na ludowych bajkach. Šchėroki podložk pschėndže šlódne do nižichich horow. Šhroble a nahle pošbėhnje šo horni hórški džel a dwoji hórški kónz twori wošebitu šmuhu, jako by šo na wobemaj štronomaj wyšoka žolma pošbėhnyła: tej žolmje stej mały a wulki Ararat. Wohladacž-li tutej horje, mašč hnydom ša to, šo nejštej dwė horje, ale šo hromadže šluschetej, šo stej wonej hórštaj dwójnikaj na jenyh šchėrokim podložku. Wošebitošč, kotruž, pohladacž-li na tutu horu, spóšnajesh, leži wo tym, šo šo tutón hórški hobr jako šyrotka — šamlutki — pošbėhnje, žanu druhu horu njewohladacž kolo wokolo. Wón drje je hiščje něhđe 100 km dalofo a tola wobtnježi wón hižo wschė pohladanje do armenšje krajiny. A je temu džiw? 5200 m wyšoka pošbėhuje šo Ararat k njebju.

Šswjatoczne hnuty hladacž do krajiny. Šslónzo pošlócza šněhojty wjetch wulkeho Ararata nad módrojto-nacžerwjent hórškim čzele, kotrež šo i barbow wječorneho njebja wušbėhuje. Šloty wjersčk šo i kóžnym wokomikom pomjenšcha a hora wosnamjenja šo kaž wulki ščen na njebju.

Ščuczom špokojnoščje, kotrež štajnje mašč, hdž na to hladacž, na čož bėšche šo něhdy šameril, čehnjemy šwój pucz dale, Araratej napšcheczo. Šajimujesh šo ša kamjenje, móžesh šo radowacž na žilach čzornych a čzerwjenyh obsidianow (= družina drohotnych kamjenjow). Šotom pať šymjesh šo šašo na wós a šawjesh šo derje do plachtow; wječory w tak wyšokej

krajiny šu šymne. Štolšjeje čžmnoščje bljškotaja Erivanške šwėzy, a bórny je šo kóždy w šwojim hoščenzu šaměščil.

Škhlódne, jašne, napjelnjene i Božim šlódne bėšche ranje, hdž chzchmy do šlőchtra Šczmiadžiu dojecz, hdž ma armenški „katholikos“ šwoje šydko. Šo dróšy je hač tam něhđe 20 km dalofo. Dróha wjedže naš psches rėku Arakšes; nad jeho škalnym rėczniščje je město Erivan natwarjene. Šlubofo rėczniščje je šebi rėka do podložka i lawy wurhšala. Šjane štolpy i lawy wuhladacž na šlubošimaj rėcznymaj brjohomaj. Ša Arakšekom šchėrja šo šelene šahrody a winizy. Š rėki wothacžene hriebje powodža šahrody a winizy. Šdžez pať čłowjek wodny njedowėdže, tam narošče jenož rėdka trawa na šemi, wschaf dojecz plódnjej. Druhdy wschaf wuhladacž tež šchėre kamjeniščje i wobedu štronow pschi puczju. Šusto pošbėhuja šo tež nahle škaly pschi puczju.

Šahrody a winizy wopuščeziwšchi wuhladacž duzy po dróšy šuchu krajiny, podobnu na štepu. Tu bėšche wschaf hiščje něščto žiwjenja psches šarawanj wjelbludow (šamelow), kotrež dalofo po ruinje wuhladacž, psches puczowarjow a psches wschelake šapšchahi na prošchnej dróšy. Šošalojo, naš pschewodžaze, dadža šwojim šonjom rad pódla dróhi šakšakacž, šo móšli nam šwoju wuštojnošč na šonjach pokajacž. Šhwalish jich, dha pokajaja tebi hiščje wjazy, šo šo šlódne nabojšch, šo móšli šebi šchju šwinycz. Škól leczi kaž džiw, ale šošak škoczi i šonja a šašo do šedla! A to wscho i čzeščej uniformu na čzele a i ššelbu na šhribjet pošwėnjenej; a radošč je, na to hladacž.

W Šczmiadžinje powitachu naš muišcha pschi šlőchtronyh wrotach. Šlőchtršy bratšja, i wjetšcha rjenje šroščeni ludžo, šhodža w čzornych draščach i čzornej šapuzu; tak doštanje kóždy jara šhutny napohlad. Šola bórny šo pschewėdčichmy, šo tute čzorne drašte šryjachu ludži šwobodneho mėnjenja, nakšilenych tež na wješelošč. Dowjedžichu naš do čžitnyh, šwėtlyh, wullich šparnišow, hdžez šebi prošch i čzele šmyjachmy, a do rjaneje, i wobrašami rjenje wudėbjeneje šale, hdžez móžachmy i woknami won na šlőchtrštu šahrodu a dale hač na horu Ararat pohladacž. W powitanškej štwje powita naš patriarch, čłowjek doštojneho napohlada. Šjecž a šydomdžeshacž lét šary šteješche hiščje kaž šwėza. Šamódrojtu draštu wodžety, i wulkim šlotym, i drohotnymi kamjenjami wudėbjenyh šchizom na wutrobnje a biškopški šij w ruzy džeržo, powita wón naš.

(Potračowanie.)

Šswěrnny paštyr.

Ty šwěrnny paštyr k twojim noham
Šak derje šo k nim pošynu,
A pošlucham wschém twojim šlowam
Ššchi tebi šbóžny wotpocznu,
Še čzerwjow ty šam i milej rufu
Tu šbėhnjesh jehnjo šhubjene,
Šoh' njekesh na šelenu šufu,
D ty mój šwěrnny paštyrjo.

D hdž by šwět wschaf špóšnal rady,
Šo pschi tebi je prawy mēr,
Šo twoja šylna ruka hnady
Šam pomha pschenješč čzešču čžer,
Šdyž naš toh' šwėta džiwje žolmy
Šam našche dušche šawjedža;
Šaš wjedžesh k žórlam, mēra pošny!
D ty naš šwěrnny paštyrjo!

Šaž naš te pošmy poštroweja
Še šbóžnym štraju domišny,
Šak čžiste wody wošcheweja
Ša mišlych honach wutroby,
Šak budže nam na šonzu duzy,
Šdžez našche dušche wotpocznu
Šimi k šebi je, we twojej ruzy
Ššchi šwěrnny paštyrjo woštanu.

E. Šelaš.

Ššhirunanja wěczneho w rostlinach.

Šwobdlerjo južnych krajach hušto praja, šo te pošmy naj-
rėjšcho roštu, kotrychž šrona šo w mlodoščji i čzeščimi kamjenjami.

„Biblijske towarstwo, wotnyknjenn kónz swojeho džela je i tšeczim hwiatfownym dnjom zylého hwieta! 1. budž jako Marja a sbudž k Anjesowemu hłowu hlubože žedzenje! 2. budž jako Marja a jahor k njemu horzu lubošć! 3. budž jako Marja a potaž, so je Jesuřowe hłowu duchowna móž k hwiatemu thodzenju!“ Po herbstim, kaž tež po němskim předowanju knjes farar ryczeř Jakub po hnujazej narěči, kotraž na pošlucharjow hluboki saczišćez činješče, schulskim džeczom biblije wudželešče. Šwjatoczny saczišćez lubošneho hwiędzenja so se spěwanjom arije powyšči, kotruž měšchany chor pod wodženjom knjesa kantora Kaplerja pschednoschješče. Šwjiędzenjowy wuspěch sa saměry biblijskeho towarstwa bě jara spokojazy; Kemscherjo 268 hr. 7 np. a to po herbstim předowanju 178 hr. 67 np., a po němskim 89 hr. 40 np. woprowachu.

— Knjes farar Kubiza w Bulezach hwiędžješče 1. junija hwoj hłěborny kwař. Hacž runjež běšče so wotmyhliło, tónle džěn w samej hwojbjie hwiędžječ, běchu tola pscheczěljo lubowaneho Buleczanskeho fariskeho doma tónle wažny hwiędžen hwiędžječ hwiędžječ lubowanu farstu hwojbu na tymle dnju i wopokasnom hwojeje nutrneje pschewiřliwosće hwiędžječ. Mandželstej w hłěbornym wěnzju hwiędžječtaj hwoj hłěborny kwař wobdataj wot hwojich džěči — hnujazy wobras mandželsteho a hwojbného žiwjenja. Ale tež wořada je na rjane wařhne tónle hwiędžen hwoj hwiędžječ. Namo w 5 hodž. postrowi zyrkwinski spěwansti chor a spěwariske towarstwo mandželstej w hłěbornym wěnzju se hwojimi spěwami. Namo w 9 hodž. pschidže zyrkwinske priódkstejerstwo i krařnym hłěbornym darom. Anježa wučerjo hwoju džakownosć se sbožopscheczom a darom hwiędžječ. Tež wohnjowa wobora hwoje sbožopscheczje wupraji. Prjedawski kandidatojo, kotřiž su hwoje wudokónjenja sa duchowne sastojnstwo w Buleczanskim fariskim domje namatali, hwoje sbožopscheczja wupraji psches knjesa kaplana Dyšerja a psches knjesa fararja Golca i Budyšchinka, jako přenjeho kandidatu lubowaneho Buleczanskeho fariskeho — kaž móžemy prajicž — kandidatskeho doma, hdyž kandidatowy nan a kandidatowa macž hwoj hłěborny kwař hwiędžječtaj. Wjele krařnych darow so jimaj wobradži. Lubošć so jimaj napscheczjowo horješče jako wutrobný a nutrny džak!

Pod lipu na dworje mēra.

I.

Sedyn džěn byč w njeju žiwý
Šwjeř'li wjaz' hacž tawřnt tu.
Chyř hwiēt pntacž žadosćiwý?
Ně, ja wot njoh' šhladuju,
Móhl tež čłowjeř tawřnt lětow
Wjeřele w nim žiwý byč,
Sechzy so mi i tutych hētow
A lěpschom' byčju posbēhnyč.

Pravje wjeřely tu njeje,
Šchtóž so hwiędžječ bojecž ma,
Pschicžiny dla wšchelateje
Šsu tu ból, styš, šdychnjenja;
Tam pat njeřku hylšy žane,
Žalosć ani wolanje,
Tamne čžela w njeju rjane
Šsmjercž wjaz' trařchicž njebudže.

Tam, hdyž jehnjeczowa jařnosć,
Žařnišča hacž hłónzo je,
Wěcznje traje wulka krařnosć
W Božim měšče wobstajnje;
Tu ju ničto njeřosemi,
Kař so wěcznosć wotmēla,
Žadyn hwiędžječny rt na semi
Nima teho šhonjenja.

Boha widžecž, Bohu hłučicž
Budže jich lóschť jenicžki,
Wón b'dže jim dacž wot wšchoh' wužicž,
Wostacž jich Bóh wobstajnje:

Anježe, jahor we mni žadosć
Wchle k njeju posbēhacž
Pschwiřnje na wěcznu radosć
Hacž tam budu pschewyć.

II.

A trořčtej nrějazh.

Šsmjercž, tu hētku móž mi šlamacž,
Kotrejž twar škutk i hliny je,
Ale ty pak nimař tamacž,
Wščař mój hrěch je šnicženy,
Šnicženy niž pschese mnye:
Šsrědniř sa to wumřeř je.

Haj, wón je tež horje štanř
Ša mnye k mojej prawdosći,
Mje psches hwiātu šchecženzu ščahnyř
A herbstwu nad joh' krařstwoje;
Jesuř džješče do hwiędžječ,
So bych ja mēř žiwjenje.

Tu ta kotwiza mi w duřchi
Moju wěru wobtwjerdži,
Pbcžnje byč tež mój dych křiřchi,
Čželo k twacžu wořlabi.
Jesuř žiwý je a ma
Ša mnye džěn toh' šbudženja.

Škutkuj we mni, ducho wěry,
So móhl štrořčtnje wumřecž ja,
Ma hłub měšchnišče hwiędžječ,
Kaž Anjes Marči pschwoła,
So šchtóž do njoh' wēřil je,
Wěcznje wumřecž njebudže.

Šsrědniko štej lubowaný
Pschi mni w hwiędžječnej hodžinje,
Budž mój kónz na twoje rany
Šhwilka čžichoh' španja mi,
Daj mi twojej' prawdosće
Drařtu, kiž hñeh běla je.

Sudancžla.

Kotra žónřka semřeta	Wón njejšdži a kola ma,
Njebe džowla macžetna?	Tež čžekař, a so nječžeka.
[wajř]	[uřw]

Šchto jeno po mjehkim jědži	We woliju čžriemko
a po hwiędžječ kolije nima?	Šso hwiędžječ kaž kucžwane drjemko.
[wyoř]	[hořns]

Dališče dobrowólne darj sa wbože armeniške hwiędžječ:

Š Buleczanskeje wořady:

Nada i Pomorž	1 hr. — np.
Mateř i Buleč	10 = — =
Žyřla i =	1 = — =
Běřtowa =	— = 50 =
Kronina =	2 = — =
Proř i Meřchiz	5 = — =
Řawol =	1 = — =
Trořel i Błózan	1 = — =
Šartřtein i Trjebjeřz	1 = — =
Jakub =	3 = — =

Š Kořacžicžanskeje wořady:

N. N.	1 = — =
N. N.	2 = — =
N. N.	3 = — =
N. N.	3 = — =

Hromadže: 34 hr. 50 np.

W mjenje wbohich hwiędžječow praji wutrobný džak

Gólcž, redaktor